

Симон Васильович Петлюра

(1879 - 1926)

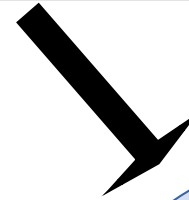
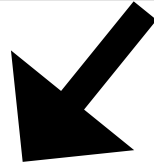

Народився у сім'ї полтавських міщан Василя та Ольги Петлюр.

- У родині тісно переплелися та поріднилися козацька й православна традиція.
- Дід Павло за походженням був козаком. Після його ранньої смерті дружина Ганна постриглася в черниці.
- Батько Василь працював візником. Одружився. Згодом відкрив свій візницький промисел.
- Мати Ольга Олексіївна Марченко теж походила зі старого козацького роду.
- Багатодітна (четверо синів та п'ятеро доньок) сім'я Петлюр жила в старому трикімнатному будинкові на вул. Загородній

Життя Симона Петлюри умовно можна розбити на два основні періоди.

До 1917р. :

що означав собою бурхливий потік революційної доби на Сході Європи та зокрема на нашій батьківщині.

Що ж на рахунок другого, то він датується роками **1917–1926.**

В першому періоді С. Петлюра є простою політично-активною людиною, котрій хочеться, щоб змінилося те становище життя людей і взагалі країни, в якому вони зараз знаходяться. Таким чином він побував у різних партіях та попрацював у деяких періодичних виданнях.

Друга частина життя Симона Петлюри на погляд начебто ні в чому не подібна до першої. Упродовж якихось двох літ звичайна людина стає главою держави; скромний працівник пера перетворюється на головного отамана української республіканської армії. Коли б з якоїсь нещасливої нагоди сталося так, що Симон Петлюра загинув до 1917 року, оплакали б його родина та кілька товаришів; з 1926 року заплакала за ним ціла Україна.

Симон та його брати й сестри виростили в українській духовно-побутовій атмосфері, були ревними віруючими, шанувальниками народної пісні.

Після закінчення у 1895 р. церковно-парафіяльної школи С.Петлюра вступив до **Полтавської духовної семінарії**.

У 1898 р. став членом таємної студентської «Української громади». Поза громадами вплив на Петлюру мала РУП. Цей вплив визначив подальшу політичну орієнтацію молодого Петлюри.

19 лютого 1900 р., під час відзначення Шевченкових роковин, познайомився з *М. Міхновським* і незабаром вступив до РУП.

Петлюра-політик тільки формується.
Його як одного з молодих РУПівців, що
складали в той момент більшість у партії, не
могли не торкнутися протиріччя, що їх
влучно охарактеризував *І. Лисяк-
Рудницький*:

*“В їхньому мисленні
утворювалась неперетравлена
мішанина формул спрощеного
марксизму з наївноромантичним
патріотизмом”.*

У грудні 1905р., повернувшись (після амністії) зі Львова до Києва, де тривала підготовка до II з'їзду РУП, Петлюра, виходячи з обставин, що склалися, - дедалі більшого тяжіння до РСДРП всередині РУП – визначається як саме **український соціал-демократ**. У його статтях того періоду зустрічаються цитати з К. Каутського щодо зацікавлення пролетаріату в успішному розвитку національних рухів.

Що ж до II з'їзду партії, то про нього Д. Донцов пізніше писав:
“Гасло “Самостійна Україна” РУП хутко змінила на автономію і прийняла назву УСДРП”.

Незважаючи на деяку тенденційність цього визначення, воно доволі вірно відображає ситуацію, що склалася на цей час –1905- в партії.

В січні 1906 р. Петлюра разом із М. Поршем та П. Понятенком виїхав до Петербурга редагувати центральний орган партії місячник «Вільна Україна».

З липня 1906 р. — секретар київського щоденника «Рада»

Від літа 1907 р. до 1908 р. — співредактор легального соціал-демократичного часопису «Слово».

У 1907 році відбувається III з'їзд УСДРП, на якому, серед інших, було прийнято резолюцію стосовно РСДРП, що вимагала приєднання УСДРП до себе. *С.Петлюра в своїх статтях виступає як захисник національних інтересів УСДРП.*

Петлюра стає редактором новозаснованого тижневика УСДРП, але через хвилю арештів від'їждить до Петербурга. Починається новий стан життя.

У 1908—10 роках проживав у Петербурзі. Під час життя у місті брав активну участь в українському русі, зумів домовитись про запровадження в журналі «*Мир*» українського відділу. Виступав під час відзначення 50-річчя роковин смерті Т. Г. Шевченка в залі «Дворянского собрания» на Михайлівському плаці.

На початку 1911-го р. переїхав до *Москви*, де його чекала **Ольга Більська** — полтавка, студентка Московського університету. Їхнє знайомство відбулося на вечірці українського земляцтва наприкінці 1908 р. і переросло у роман, який закінчився шлюбом (цивільним у 1910 р. і зареєстрованим у 1915 р.). 1911 року в подружжя народилась *донька* — **Леся Петлюра** (1911–1941).

1910 року приїхав на похорони друга — авіатора *Левка Мацієвича* — до нової столиці, поклав вінок з україномовним написом на синьо-жовтій стрічці

Петлюра влаштувався *бухгалтером* у страховому товаристві «Россия».

Незабаром на кошти українських громад заходився видавати журнал «*Украинская Жизнь*» (1912–1914 рр.). Поступово із пересічного бухгалтера і журналіста перетворився на відомого громадського діяча. [Ф. Є. Корш](#) передрікав йому світову славу:

Українці самі не знають, кого вони мають серед себе. Вони гадають, що Петлюра — видатний редактор, патріот, громадський діяч тощо. Це все правда, але не ціла правда. Петлюра — безмірно вищий за те, що про нього думають. Він — з породи вождів, людина із того тіста, що колись, у старовину, закладали династії, а за нашого демократичного часу стають національними героями... Буде він вождем народу українського. Така його

З початком Першої світової війни бере участь у боротьбі проти ворога, працюючи (з 1916 по березень 1917) в Земському союзі як заступник у справах Західного фронту, знайомиться з широкими козацькими масами, здобуваючи повагу та популярність серед війська.

Після падіння самодержавства Петлюра виступив ініціатором та організатором проведення в Мінську українського з'їзду фронту (квітень 1917 р.), на котрому він був обраний головою української фронтової ради, а та, в свою чергу, делегувала його на у І **Всеукраїнський військовий з'їзд** Києві.

На з'їзді С. Петлюра був обраний до складу **УГВК**, з 21 травня обраний головою цієї організації. Водночас увійшов до складу **Центральної Ради**. 28 червня обраний до складу **Генерального Секретаріату** на посаду Генерального секретаря з військових справ.

Головним завданням С. Петлюри як військового діяча була українізація армії. Працюючи над створенням української армії, зустрів спротив частини членів УЦР — зокрема вкрай пацифістську позицію займав Винниченко. Втім рішенням Тимчасового уряду посада генсека з військових справ не була затверджена. Офіційно поновлений на посаді 13 листопада, в той же час віддав наказ українським військам зайняти всі найважливіші урядові об'єкти Києва. 15 листопада було розіслано відозву С.Петлюри до війська:

Я, jako генеральний секретар по військових справах в Українській Народній Республіці, закликаю всіх вас, мої товариші й друзі, в теперішній час до загальної дружньої роботи. Будьте організовані та з'єдинені — всі за одного і один за всіх. Наше військо молоде, воно тільки становиться на ноги, і ви своєю дисциплінованістю доведете, що являєтесь славними потомками великих предків.

Винниченко назвав С. Петлюру головним винуватцем конфлікту з *РНК* і добився його відставки за «перевищення повноважень». На знак протесту проти пробільшовицької орієнтації голови секретаріату 18 грудня 1917 р. Петлюра подає у відставку.

На початку січня, очолив **Гайдамацький Кіш Слобідської України**. С.Петлюра особисто керував штурмом **«Арсеналу»** та *боями за Київ*. Гайдамаки першими увійшли до міста, після звільнення столиці від більшовиків, влаштувавши 1 березня дефіляду на честь перемоги. Домінуючі в уряді соціалісти, зважаючи на зростаючий вплив та популярність отамана в армії, знову приписали С. Петлюрі *«військову змову з метою встановлення правої диктатури»*. Як наслідок від 12 березня 1918 р. його було усунуто від командування Гайдамацьким кошем. Кіш став однією з найбоєздатніших українських частин, а вояки та організатори частини, з котрими Симон пліч о пліч в баталіях відстоював Україну — *О. Удовиченко, М. Чеботарів, С. Дельвіг та О. Волох* надалі залишались поплічниками та довіреними особами Петлюри, хоч як засвідчив приклад останнього не всі вони виправдали його довір'я.

Наприкінці **березня 1918 р.** С. Петлюра очолив **Київське губернське земство**, а за місяць на його базі створив та очолив **Всеукраїнську спілку земств**.

Війська Української Центральної Ради біля Михайлівського Золотоверхого собору. Київ, березень 1918 р.

Звільнений під тиском громадської думки 13 листопада заявив про свою згоду взяти участь у антигетьманському повстанні. На вимогу стрільців С. Петлюра 14 листопада 1918 р. був уведений до складу Директорії й затверджений верховним головнокомандуючим революційними військами — Головним отаманом. Після виїзду В.Винниченка за кордон Петлюра очолює Директорію.

Поразка визвольних змагань

Після поразки визвольних змагань разом з урядом УНР С. Петлюра емігрував до Польщі. Після постійних домагань Радянського Союзу видати його у кінці 1923 р. Петлюра залишає Польщу.

Еміграція

- ❖ Від кінця 1924 р. Петлюра оселяється в Парижі, де продовжує плідну роботу, беручи участь у конференціях як представник Українського уряду в екзилі.
- ❖ Петлюра боровся до останньої хвилини свого життя.
- ❖ Та його визвольна діяльність не могла не зачіпати інтересів Радянського Союзу.

25 травня 1926 року Петлюра пішов обідати до ресторану Шартъє, що на вулиці Расін.

По виході, як завжди, Петлюра зупинився біля вітрини книгарні. Тоді до нього підійшов чоловік і випустив сім куль. Тяжкопоранений Петлюра помер у шпиталі. На судовому процесі впливли факти про те, що він став знаряддям у руках московського ГПУ. Смерть Головного Отамана війська Симона Петлюра біллю відізналась серед українського народу. С. Петлюру поховали на кладовищі Моннанас.

**ВУЛИЦЯ
СИМОНА
ПЕТЛЮРИ**

7/9

Висновок

Отже образ головного отамана УНР у новій українській історії став символом боротьби за волю й незалежність України, а також він відродив забуті традиції до збройної боротьби за батьківщину, створивши окремі українські військові частини та багато інших речей заради національної мети. Саме тому протягом 70 років після вбивства Симона Петлюри радянські спецслужби не переставали шукати в нас у країні сліди петлюрівщини. Навіть сьогодні багато хто, чий розум і душа були покалічені радянським тоталітарним режимом, намагаються не згадувати імені лідера українського визвольного руху 1917–1921 років. Феномен Петлюри як політика й лідера націй, що виявився під час революції й підсилювався в роки захоплення більшовиками України, став визначальною для українського руху опору. Симон Петлюра — відважний борець за незалежну українську республіку.

Дякую за увагу!